

“ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ: ಅವರ ಬದುಕಿನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು”

ತನಯ್ ವಿ

Research Scholar, Sociology, St Joseph's University, Bengaluru

ಅಭ್ಯಾಸ

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಂತರವೂ, ಹೊಸ ವಿಧಿನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ತಂದ ನಂತರವೂ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅದು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. 1982ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇವದಾಸಿ ಸಮರ್ಪಣೆ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದರೂ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿತೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿದೆ.

ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದರೂ, ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅದು ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನವನ್ನು ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿತು. ಕಾನೂನು ಬಂದ ನಂತರವೂ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ವರದಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಒತ್ತಡಗಳು ಇನ್ನೂ ಬಾಲಕಿಯರ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿವೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಅನುಭವಿಸುವ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ತೊಂದರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಬಂದ ನಂತರ ಅವರ ಜೀವನಗಳಲ್ಲಿ ಆದಂತ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನವಾಗಿ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು (Secondary Sources) ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳು, ಸರ್ಕಾರಿ ವರದಿಗಳು, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮತ್ತು ಎನ್‌ಜಿಒ ವರದಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಕಂಡುಹಿಡಿತಗಳು ತೋರಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ ಕಾನೂನು ಇದ್ದರೂ ಬಡತನ, ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೆಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದೆ. ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲು ಕಾನೂನು ಮಾತ್ರ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಸಮಾಜದ ಮನೋಭಾವ ಬದಲಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾದ ಸುಧಾರಣೆ ಸಾಧ್ಯ. ಹೀಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ, ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸೇರಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು.

ಕೀವ್‌ವರ್ಡ್ಸ್: ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನಿಜಸ್ಥಿತಿ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ಮಹಿಳಾ ಶೋಷಣೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆ.

ಪರಿಚಯ

ಭಾರತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳು ಸಮಾಜದ ರೂಪುರೇಷೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಂತಹ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲೊಂದು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ. ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿದ್ದು, ದೇವರಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಮಹಿಳೆಯರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಆರಂಭಗೊಂಡಿತು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಈ ಪದ್ಧತಿ ತನ್ನ ಮೂಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಬದಲಾಗಿದೆ. ದೇವದಾಸಿಯಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಡತನ, ಅಕ್ಷರಾಸ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾಜ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಬೆಳಗಾವಿ, ವಿಜಯಪುರ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಮತ್ತು ಕೊಪ್ಪಳ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮತ್ತು

ವರದಿಗಳು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿವೆ. ಸರ್ಕಾರ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಹಲವಾರು ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಈ ಪದ್ಧತಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದಿದೆ.

1982ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ “ಕರ್ನಾಟಕ ದೇವದಾಸಿ ಸಮರ್ಪಣೆ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ” ಅನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಉದ್ದೇಶ ದೇವದಾಸಿಯಾಗಿ ಬಾಲಕಿಯರನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಈಗಾಗಲೇ ದೇವದಾಸಿಗಳಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಸಹಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು. ಈ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯತ್ತ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಇನ್ನೂ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ವರದಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಬಡತನದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ದೇವದಾಸಿಯಾಗಿ ಬದುಕುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವಕಾಶಗಳ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಶೀಲನೆ

ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಯನ ತಜ್ಞರು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮೂಲಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಆದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತವೆ.

ಅಮೃತಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನವು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಮೂಲತಃ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದ ಒಂದು ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತು. ದೇವದಾಸಿಗಳು ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ತನ್ನ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು.

ಕಾಕೋಲೆ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಹೇಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಶೋಷಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಬಡತನ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದಾಗಿ ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ದೇವದಾಸಿಗಳಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಬಲವಂತರಾದರು.

ರಮಾ ಮೆಲ್ಕೋಟೆ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನವು ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಎದುರಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶಗಳ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೆಲವು ಎನ್‌ಜಿಒ ವರದಿಗಳು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ವರದಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಜಾಗೃತಿ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಬಡತನ, ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.

ಈ ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವ ಒಂದು ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಇತಿಹಾಸವು ಬಹಳ ಹಳೆಯದು. ಈ ಪದ್ಧತಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟವಾಗಿ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿತ್ತು. “ದೇವದಾಸಿ” ಎಂಬ ಪದದ ಅರ್ಥ “ದೇವರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಮಹಿಳೆ” ಎಂಬುದು. ದೇವದಾಸಿಗಳು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು, ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ನೃತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸ್ಥಾನವಿತ್ತು ಎಂದು ಕೆಲವು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜರು ಮತ್ತು ಶ್ರೇಯೋಭಿಲಾಷಿಗಳು ದೇವದಾಸಿಗಳಿಗೆ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಮಧ್ಯಯುಗದ ನಂತರ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬದಲಾವಣೆ,

ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಕುಸಿಯಿತು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಧೋರಣೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದಾಗಿ ದೇವದಾಸಿಗಳ ಸ್ಥಾನ ಕುಸಿಯತೊಡಗಿತು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಬದಲಾಗಿತ್ತು.

ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿಯಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಡುವವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ಬಂದ ಮಹಿಳೆಯರಾಗಿದ್ದರು. ಬಡತನ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ದೇವದಾಸಿಗಳಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಬಲವಂತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆಗಳು ಆರಂಭವಾದವು. ಕೆಲವು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ನಂತರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲು ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡವು.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ – ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಕುರಿತು ವರದಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ. ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ದೇವಿಯ ಸೇವೆಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಮುಂದುವರಿದಿವೆ.

ಆದರೆ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತೋರಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಹಿಂದೆ, ಬಡತನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವಕಾಶಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ.

ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸ್ಥಿರ ಉದ್ಯೋಗ ಅಥವಾ ಆದಾಯದ ಮೂಲ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಲವು ವನ್ಯಜಿಬಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ತರಬೇತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಆದರೂ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಇನ್ನೂ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ವರದಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ.

ದೇವದಾಸಿ ಸಮರ್ಪಣೆ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆಗಳು

ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸರ್ಕಾರವು ಹಲವು ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲು ಪ್ರಮುಖ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮವೆಂದರೆ “ಕರ್ನಾಟಕ ದೇವದಾಸಿ ಸಮರ್ಪಣೆ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ, 1982”.

ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ದೇವದಾಸಿಯಾಗಿ ಬಾಲಕಿಯರನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಂದು ಬಾಲಕಿಯನ್ನು ದೇವದಾಸಿಯಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಒಂದು ಅಪರಾಧವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ದಂಡ ವಿಧಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಇದೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ.

ಜೊತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪುನರ್ವಸತಿಗಾಗಿ ಕೆಲವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ, ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸೇರಿವೆ.

ಆದರೂ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೆ ಕೆಲವು ಸವಾಲುಗಳಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವರು ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಹಿಂದೆ ಇರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳು

ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ-ಧಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅದು ಮಹಿಳೆಯರ ಶೋಷಣೆಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿತು. ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವಾದರೂ, ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಇನ್ನೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಬಡತನ, ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಒತ್ತಡಗಳು ಈ ಪದ್ಧತಿ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಬಡತನ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಹಲವಾರು ಕುಟುಂಬಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಶೀರ್ವಾದ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿಯಾಗುವ ಮಹಿಳೆಯರು ನಂತರ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಯೂ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಬಡತನವು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೂಡ ಈ ಪದ್ಧತಿಯೊಂದಿಗೆ ಆಳವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೇರಳತೆಗಳು ಈ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ದುರ್ಬಲ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಸಮಾಜದ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ವರ್ಗಗಳು ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆ ಕೂಡ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಕಾಶಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹಲವಾರು ಕುಟುಂಬಗಳು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ನಿಜವಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವಿವೇಕವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣವು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅವಿವೇಕವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ಹಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತವೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಿಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು ಒಂದು ಪವಿತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಎಂದು ನಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವದಾಸಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ದೇವಿಯ ಆಶೀರ್ವಾದ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ, ರೋಗಗಳು ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಇವೆ. ಇಂತಹ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಐದನೆಯದಾಗಿ, ಕುಟುಂಬದ ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಒತ್ತಡಗಳು ಕೂಡ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯರು ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯದವರು ಒಂದು ಬಾಲಕಿಯನ್ನು ದೇವದಾಸಿಯಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ಧೈರ್ಯವಿರದೆ ಇರುವುದೂ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಸಮಾಜದ ಒತ್ತಡದಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವರು ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಬಲವಂತಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಆರನೆಯದಾಗಿ, ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಅವಲಂಬನೆ ಕೂಡ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಹಲವಾರು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಉದ್ಯೋಗ ಅಥವಾ ಆದಾಯದ ಅವಕಾಶಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಕುಟುಂಬದ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಅವಲಂಬನೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಕುರಿತು ಸ್ವತಂತ್ರ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯೊಳಗೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವಿವೇಕ ಮತ್ತು ಜಾಗೃತಿಯ ಕೊರತೆ ಕೂಡ ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲು ಹಲವು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಈ ಕಾನೂನುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅವಿವೇಕ ಇಲ್ಲ. ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ, ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಹಿಂದೆ ಇರುವ ಕಾರಣಗಳು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಥವಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಡ ಆಳವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಬಡತನ, ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಒತ್ತಡಗಳು ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲು ಕೇವಲ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳು ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ಸೇರಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯ ಜೀವನ ಅನುಭವಗಳು

ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಒಳಗಾದ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನವು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ದೇವರ ಸೇವೆಯ ರೂಪವಾಗಿ ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅದು ಮಹಿಳೆಯರ ಶೋಷಣೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನ ಅನುಭವಗಳು ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳು ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಅವರು ಎದುರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲ, ಸಮಾಜದ ರಚನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೂಡ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಮಾಜಿಕ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಅವಮಾನವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವದಾಸಿಯಾಗಿರುವುದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೆಟ್ಟ ಗುರುತು ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರು ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಲವಾರು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ನೋಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಅವರನ್ನು ಸಮಾಜದಿಂದ ದೂರವಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಿರಸ್ಕಾರವು ಅವರ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಕೂಡ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ವಿವಾಹದ ಅವಕಾಶಗಳ ಕೊರತೆ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ದೇವದಾಸಿಯಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವರನ್ನು ದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರು ಕುಟುಂಬ ಜೀವನದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಿದರೂ, ಆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಂದೆಯ ಗುರುತು ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವೀಕಾರ ಸಿಗದಿರುವುದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಆರ್ಥಿಕ ಅಸ್ಥಿರತೆ ಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಲವಾರು ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ಥಿರ ಉದ್ಯೋಗ ಅಥವಾ ಆದಾಯದ ಮೂಲಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಬದುಕಿಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರು ಬಡತನದ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ, ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಬಂಧಿತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕೂಡ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಹಲವಾರು ಮಹಿಳೆಯರು ವಿವಿಧ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ದೇವದಾಸಿ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಐದನೆಯದಾಗಿ, ಮಕ್ಕಳ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಆತಂಕ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ತಿರಸ್ಕಾರ ಎದುರಾಗಬಹುದು. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಡಚಣೆಗಳು ಎದುರಾಗಬಹುದು. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ ಬಡತನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಕೊರತೆ ಯನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಜದ ತಿರಸ್ಕಾರ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಬೆಂಬಲದ ಕೊರತೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲರಾಗಬಹುದು. ಕೆಲ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ನಿರಾಶೆ ಮತ್ತು ಆತಂಕವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು ಸಹ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಕೌಶಲ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಈ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಜೀವನದ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು

ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೆಲವು ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ, ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನ ಅನುಭವಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆ, ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಬಡತನದಂತಹ ಹಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಅವರು ಎದುರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸಮಾಜದ ದೊಡ್ಡ ರಚನಾತ್ಮಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪ್ರತಿಫಲನವಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಕೇವಲ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳು ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಬದಲಾವಣೆ ತರಬೇಕಾಗಿದೆ.

ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಿತೃಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಶೋಷಣೆ

ಭಾರತದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಒಂದು ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿಯರನ್ನು ದೇವಾಲಯದ ಸೇವೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲಾದ ಮಹಿಳೆಯರಾಗಿ ಗೌರವದಿಂದ ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಈ ಪದ್ಧತಿ ತನ್ನ ಮೂಲ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಪಿತೃಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಯಿತು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದರು. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಪಿತೃಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಶೋಷಣೆಯ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಪಿತೃಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಮಾಜದ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಒಂದು ರೂಪವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಡ ಹಾಗೂ ಅಂಚಿನ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತು. ಈ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕುಟುಂಬದ ಪುರುಷರು ಅಥವಾ ಸಮಾಜದ ಹಿರಿಯರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ದೇಹ ಮತ್ತು ಜೀವನವನ್ನು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ, ಅವರ ಜೀವನವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವವರು ಸಮಾಜದ ಪುರುಷರು ಆಗಿದ್ದರು.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಗಾಢವಾಗಿ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ದೇವದಾಸಿಯರು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಂತರ ಅವರು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಭಾವಿ ಪುರುಷರು, ಜಮೀನ್ದಾರರು ಅಥವಾ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ದೇವದಾಸಿಯರೊಂದಿಗೆ ಲೈಂಗಿಕ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರು “ಧಾರ್ಮಿಕ ಸೇವೆ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದರು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಂದನೆ ಎದುರಾಗದಿದ್ದರೂ, ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ಪಿತೃಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ದ್ವಂದ್ವ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆಯೂ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಡತನದಲ್ಲೇ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವಾಲಯಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಸಮಾಜದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲ ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಅವರು ಬದುಕಿಗಾಗಿ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟರು. ಸಮಾಜದ ಶ್ರೀಮಂತ ಪುರುಷರು ಅವರ ದೇಹವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡರೂ, ಅವರಿಗೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರು ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸ್ಥಿರತೆಯ ನಡುವೆ ಬದುಕಬೇಕಾಯಿತು.

ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ, ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೂಡ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ದಲಿತ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಪುರುಷರು ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಲೈಂಗಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದರಿಂದ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಎರಡರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ದ್ವಂದ್ವ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದರು. ಇದು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಅಸಮಾನತೆಯ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಐದನೆಯದಾಗಿ, ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದೇವದಾಸಿಯರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಂದೆಯ ಗುರುತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ದೇವದಾಸಿಗಳಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಶೋಷಣೆ ಒಂದು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲು ಹಲವು ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ “ದೇವದಾಸಿ ಅರ್ಪಣೆ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ” ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಇದರ ಮೂಲಕ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ದೇವದಾಸಿಗಳಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವಾಗಿ ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪುನರ್ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ ಒದಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ನಡೆದಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಬಡತನ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಕೇವಲ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳು ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪಿತ್ರಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಜೊತೆಗೆ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗೌರವದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಕೂಡ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಾರಾಂಶವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಮೂಲತಃ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸೇವೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದರೂ, ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅದು ಪಿತ್ರಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಶೋಷಣೆಯ ಒಂದು ಸಾಧನವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಲೈಂಗಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದರು. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಈ ಶೋಷಣೆ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಳಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಮಾಜ, ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಗೌರವಪೂರ್ಣ ಜೀವನ ನೀಡುವುದು ಸಮಾನತೆಯ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯದ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಸರ್ವೇಯ ಮುಖ್ಯ ವಿಚಾರಗಳು

ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಭಾಗವಾಗಿ ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕುರಿತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅರಿವು, ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಮನೋಭಾವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಯುವಜನರ ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಅದರ ಮುಂದುವರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಅಂಶಗಳು ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಆಗಿತ್ತು. ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದಾಗ ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅರಿವು, ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದವು.

ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಟ್ಟದ ಅರಿವು ಇದ್ದರೂ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ಆಳವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯದ ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ಬಹುಮತದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲಭೂತ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಗೊಂದಲಗಳು ಇದ್ದರೂ, ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಇದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಗಂಭೀರವಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಕುರಿತು ಇರುವ ಅರಿವು ಕೇವಲ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಷಯವಲ್ಲದೆ, ಅದು ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳೊಂದಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಕ್ತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅದು ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನವನ್ನು ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಕುರಿತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.

ಕಾನೂನು ಅರಿವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದರೂ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇವದಾಸಿ ಅರ್ಪಣೆ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆಯಂತಹ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅರಿವು ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕಾನೂನು ಇದ್ದರೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವು ಕೇವಲ ಜಾರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ, ಜನರಲ್ಲಿ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದಾಗ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಳಿದು ಹೋಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾನೂನು ನಿಷೇಧ ಇದ್ದರೂ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಇನ್ನೂ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಕೇವಲ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿರುವ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಬದಲಾಗದವರೆಗೆ ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿದೆ.

ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಹಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಆಚರಣೆಗಳು ಕೆಲವು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಬಲವಾಗಿ ಇರುವುದರಿಂದ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಗೃತಿಯ ಅಭಾವವು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಂಭೀರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಬಲವಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಡತನವೂ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒತ್ತಡಗಳು ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ದೇವದಾಸಿಗಳಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನವು ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಸಂಕೀರ್ಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಸಮಾಜದ ಪಾತ್ರವೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ. ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಒಂದು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಥವಾ ಕುಟುಂಬದ ಮಟ್ಟದ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲ; ಅದು ಸಮಾಜದ ರಚನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದ ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳು ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸುವಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಲು ಸಮಾಜದ ಮನೋಭಾವದಲ್ಲಿಯೂ ಬದಲಾವಣೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಮಾನ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಗಳೊಂದಿಗೆ ನೋಡುವ ಮನೋಭಾವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಶಾಶ್ವತ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಇನ್ನೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವಮಾನ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಶೋಷಣೆಗಳು ಅವರ ಜೀವನವನ್ನು ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳು ಮತ್ತು ಭೇದಭಾವದ ಮನೋಭಾವಗಳು ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಗ್ಗೂಡಿಕೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ನೀಡುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಮಿಶ್ರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲು ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ಅದರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇನ್ನೂ ರೂಪುಗೊಂಡಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ, ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುವುದೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಇಂತಹ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಬಲವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆಗಳು, ಕಾಲೇಜುಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಸಮಾಜದ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದಕ್ಕೂ ಜೊತೆಗೆ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣವೂ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪುನರ್ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳು, ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯಗಳ ಮೂಲಕ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೊಸ ಜೀವನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು. ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸೇರಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಂದು ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳು ಇದ್ದವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳು ಈ

ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದು ಮಾತ್ರ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜದ ಮನೋಭಾವದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ, ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣದಂತಹ ಸಮಗ್ರ ಕ್ರಮಗಳು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಾಗ ಮಾತ್ರ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ, ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಸಮಾರೋಪ

ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನವು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಇತಿಹಾಸ, ಅದರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳಿದ್ದರೂ ಅದರ ನಿಜಸ್ಥಿತಿ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅದರ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸಂಭವಿಸಿವೆ. ಭಕ್ತಿಯ ಒಂದು ರೂಪವಾಗಿ ಆರಂಭವಾದ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯದ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಥವಾ ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಒಂದು ಗಂಭೀರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಅಂಶಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಡತನ, ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಒತ್ತಡಗಳು ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಯಲು ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಅಂಚಿನ ಸಮುದಾಯಗಳು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇದರಿಂದ ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಂದು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲದೆ, ಸಮಾಜದ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲು 1982ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇವದಾಸಿ ಅಪರಾಧ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಬಾಲಕಿಯರನ್ನು ದೇವದಾಸಿಗಳಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಈಗಾಗಲೇ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಪುನರ್ವಸತಿ ಒದಗಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರವೂ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ವರದಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಭಾಗವಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಟ್ಟದ ಅರಿವು ಇದ್ದರೂ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಜಾಗೃತಿ ಇನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಇನ್ನೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವಮಾನ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಶೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳು ಮತ್ತು ಭೇದಭಾವದ ಮನೋಭಾವಗಳು ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪುನರ್ವಸತಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿವೆ.

ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಲು ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾಲಿಕ ಕ್ರಮಗಳು ಅಗತ್ಯವಿವೆ. ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೆ ಜೊತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಸ್ತರಣೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣವು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ನಡೆಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರಬಹುದು.

ಇದಕ್ಕೂ ಜೊತೆಗೆ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪುನರ್ವಸತಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪುನರ್ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳು, ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೆಂಬಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಗೌರವಯುತ ಜೀವನವನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಇಂತಹ ಅನ್ಯಾಯಕರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಕೇವಲ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಮನೋಭಾವದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ, ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಬಲೀಕರಣದಂತಹ ಸಮಗ್ರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಅಗತ್ಯವಿವೆ. ಸರ್ಕಾರ, ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ದೇವದಾಸಿ

ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನ ಮತ್ತು ಗೌರವಯುತ ಜೀವನವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಲ್ಲೇಖಗಳು

1. ಅಂತೋದಯ ಸಮಾಜ ಸೇವಾ ಸಂಘ. (2016). ಕರ್ನಾಟಕದ ದೇವದಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉಪಕ್ರಮಗಳು.
2. ಬಟಿವಾಲಾ, ಎಸ್. (2008). ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣಾ ಚಳುವಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು. ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ.
3. ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ. (2018). ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪುನರ್ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.
4. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ. (1982). ಕರ್ನಾಟಕ ದೇವದಾಸಿಯರು (ಸಮರ್ಪಣೆ ನಿಷೇಧ) ಕಾಯ್ದೆ, 1982. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.
5. ಜೋಡಾನ್, ಕೆ. ಕೆ. (2003). ಪವಿತ್ರ ಸೇವಕಿಯಿಂದ ಅಪವಿತ್ರ ವೇಶ್ಯೆಯವರೆಗೆ: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿಯರ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಕಾನೂನು ಸ್ಥಿತಿಯ ಇತಿಹಾಸ. ಮನೋಹರ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್.
6. ಮಹಿಳಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆ (ಸಮೂಹ). (2012). ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಲು ಸಮುದಾಯ ಉಪಕ್ರಮಗಳು.
7. ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ. (2007). ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಕ್ರಮಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ.
8. ನಾಯರ್, ಜೆ. (1990). ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಭಾರತದ ದೇವದಾಸಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕ ರಾಜಕೀಯ. ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ.
9. ನಾಯರ್, ಜೆ. (1994). ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಕಾನೂನು: ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಇತಿಹಾಸ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಕಾಳಿ.
10. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗ. (2004). ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕುರಿತು ವರದಿ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗ.
11. ಓಮ್‌ಪ್ಲೆ, ಜಿ. (1993). ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮರುಶೋಧಿಸುವುದು: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಾದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಎಂ.ಇ. ಶಾರ್ಪ್.
12. ರಾಂಬರ್ಗ್, ಎಲ್. (2011). ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿಯರು, ಲೈಂಗಿಕತೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ. ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾ: ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಸೌತ್ ಏಷ್ಯನ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, 34(1), 1–17.
13. ರಾಂಬರ್ಗ್, ಎಲ್. (2014). ದೇವತೆಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ: ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ ದೇವದಾಸಿಯರು ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಲೈಂಗಿಕತೆ. ಡ್ಯಾಕ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್.
14. ಸಮೂಹ. (2015). ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ಸಮೂಹ ಸಂಸ್ಥೆ.
15. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್, ಎ. (1985). ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಪುನರುಜ್ಜೀವನ: ದೇವದಾಸಿ ಮತ್ತು ಅವರ ನೃತ್ಯ. ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ, 20(44), 1869–1876.
16. ಟಾಟಾ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಸೈನ್ಸಸ್. (2010). ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು. ಟಾಟಾ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಸೈನ್ಸಸ್.
17. ದಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್. (2026). ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮೀಕ್ಷೆ. ದಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್.
18. ದಿ ನ್ಯೂ ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್. (2026). ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 23,000 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಹಿಂದಿನ ದೇವದಾಸಿಯರನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ದಿ ನ್ಯೂ ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್.

References

1. Anthyodaya Social Service Society. (2016). Development initiatives among devadasi communities in Karnataka.
2. Batliwala, S. (2008). Social reform movements and women in India. Economic and Political Weekly.
3. Department of Women and Child Development, Government of Karnataka. (2018). Rehabilitation schemes for devadasi women. Government of Karnataka.

4. Government of Karnataka. (1982). The Karnataka devadasis (prohibition of dedication) act, 1982. Government of Karnataka.
5. Jordan, K. K. (2003). From sacred servant to profane prostitute: A history of the changing legal status of the devadasis in India. Manohar Publishers.
6. Mahila Abhivrudhi Mattu Samrakshana Samsthe (MASS). (2012). Community initiatives for ending the devadasi system.
7. Ministry of Women and Child Development, Government of India. (2007). Study on devadasi system and rehabilitation measures. Government of India.
8. Nair, J. (1990). The devadasi question and the sexual politics of colonial India. *Economic and Political Weekly*.
9. Nair, J. (1994). Women and law in colonial India: A social history. Kali for Women.
10. National Commission for Women. (2004). Report on the devadasi system in India. National Commission for Women.
11. Omvedt, G. (1993). Reinventing revolution: New social movements and the socialist tradition in India. M.E. Sharpe.
12. Ramberg, L. (2011). Devadasis, sexuality and religion in South India. *South Asia: Journal of South Asian Studies*, 34(1), 1–17.
13. Ramberg, L. (2014). Given to the goddess: South Indian devadasis and the sexuality of religion. Duke University Press.
14. Samuha. (2015). Devadasi rehabilitation programme in North Karnataka. Samuha Organisation.
15. Srinivasan, A. (1985). Reform and revival: The devadasi and her dance. *Economic and Political Weekly*, 20(44), 1869–1876.
16. Tata Institute of Social Sciences. (2010). Marginalised women and traditional systems in India. Tata Institute of Social Sciences.
17. The Indian Express. (2026). Survey on former devadasi women in Karnataka. The Indian Express.
18. The New Indian Express. (2026). Survey shows over 23,000 former devadasis in Karnataka. The New Indian Express.